

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

FETVE KAO IZVOR PRAVA

Uloga i značaj muftije

- Značajna uloga religije u svakodnevnom funkcionisanju državnog aparata
- Funkcija muftijstva starija od Osmanskog carstva
- Formalni izvori šerijata apstraktni i teoretski orijentisani
- Muftija kao „most“ između potreba stanovništva i formalnih izvora šerijata
- Svojim fetvama su muftije inspirisale dalji razvoj šerijata
- Rješavaju sporna pravna pitanja

Funkcija muftije u Osmanskom carstvu

- Muftija osmanske prijestolnice se naziva šejhu-l-islam – rang velikog vezira
- Kenar muftileri – muftije u pokrajinama – imenovani na prijedlog lokalne uleme i uglednika
- Ne primaju platu – u pravilu muderisi/profesori u medresi
- Imenovani doživotno
- Državni službenici i zainteresovani pojedinci se obraćaju muftiji u svrhu rješavanja spornih pravnih pitanja
- Muftija izdaje fetve kao odgovore
- Muftije nemaju formalni autoritet, već faktički

Fetve kao izvor prava

- Osnovni zadatak muftija jeste rješavanje spornih pravnih pitanja
- Šejhu-l-islam odgovarao na pitanja Visoke Porte – ovlašteni tumač šerijatskog prava
- Odgovori na pitanja davani u obliku fetve:
 - „...pravno rješenje dato u obliku odgovora, kako da se šerijatski riješi izvjesno pitanje ili problem.“
- Fetva nema obavezujući karakter
- Materija uređena fetvom šira od konflikta vezanog za pravo

Forma fetve

- Zainteresovana lica postavljaju pitanja u formi izlaganja hipotetičke situacije
- Ne koriste se stvarna imena, već fiktivna
- Pitanja su formulisana na način da omogućavaju kratak i jasan odgovor (npr. može/ne može)
- Nakon kratkog odgovora, navodi se izvor takvog stava muftije
- Religijski elementi
- Kanuni?

اللهم صل على محمد وآل محمد
صلى الله عليهم وسلم

س

زيد عمرو بن بكر مناو رحى أبله براو صانقن لولوی بن یوز زیدینه بکر معرفتی و مناسو سکی

ذکر لولاه ن اوی غیر ایدو بد مدبج زید مالکته نصر ف ایدو بکر و ماض لولاه سکی

ایده بعد بکر بولوی بن زید دن اوله عمرو در صانقن ایلد رزن دیو و عوی الیه

لولة
خواب
بیدار

شرعاً و غولسی مموخ لولدی بیا ه

لله اعلم

اولد حرحه القند حدر الفنا رما

Muftija i kadija – uporedna analiza

	Kadija	Muftija
Državni službenik		
Prima platu		
Donosi obavezujuće odluke		
Rješava konkretne predmete		

Šejhu-l-islam ima specifičan status!

- Ako Hind uda svoju kćer Zejneb za nekoga i uz nju da izvjesnu količinu stvari (ruha), pa poslije toga Zejneb umre, a kao nasljednici ostanu Hind i ostali te Hind za neke od spomenutih stvari kaže: “Ja sam te stvari dala na posudbu!” a njeni ostali nasljednici kažu: “Mi smo to poklonili”, pa dođu na sud, što njegovi tužitelji to dokažu. Može li Hind potvrditi izjavu zakletvom?
- Odgovor: Može
- Kada iza umrlog Zejda ostanu samo nekretnine, može li njegova žena Hind prodati nešto od tih nekretnina da bi mogla koristiti i dobiti na korištenje svoj mehr?
- Odgovor: Može
- Koji propisi su osnov muftijinog stajališta?

Analiza teksta fetve

- Zejd živi u gradu 20 godina i plaća porez kao što plaćaju stanovnici mahale. On je svu imovinu u selu napustio. Sada stanovnici sela zahtijevaju od njega porez. Može li to biti?
- Odgovor: ne može.
- Kojim propisima je regulisana oblast iz poslanog upita?
- Ako lovac Zejd uz bismilu puca na lovinu, čije je jedenje halal, pa je pogodi i rani, te životinja padne, a Zejd je nije uspio preklati. Pošto je ona uginula od posljedica ranjavanja dok je on stigao, da li je njeno jedenje dozvoljeno ako se utvrdi da je životinja uginula od ranjavanja puškom. Neka se to objasni!
- Odgovor: Dozvoljeno je.
- Objasnite značaj navedenog pitanja u kontekstu funkcioniranja države!

Analiza teksta fetve

- Ako bi Zejd bespravno udario Amra i Amr zbog rane počne bolovati i postane nesposoban da zarađuje bi li u ovom slučaju Zejd bio dužan izdržavati Amra i snositi troškove oko liječenja njegove rane?

Odgovor: dužan je

„ Ako jedan čovjek rani drugoga, pa ranjeni bude nesposoban da zarađuje, dužan je onaj koji ga je ranio izdržavati ga i liječiti“
(Dževahiru-l-fetava)

Koja je funkcija citata ispod odgovora?

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU

HVALA NA PAŽNJI!